

Det Miljøøkonomiske Råd i 2012:

Nuværende regulering af dansk landbrug har spillet fallit

Det Miljøøkonomiske Råd skrev blandt andet følgende om reguleringen af landbruget i deres rapport fra marts 2012:

Hvis en miljøpåvirkning kan måles præcist ved at måle udledningen eller anden direkte påvirkning af miljøet, og hvis virkningen af påvirkningen er nogenlunde ens overalt, skal man lægge en afgift på udledningen eller indføre omsættelige kvoter for udledningen.

Det giver den mest omkostningseffektive regulering, hvis afgiften eller kvoterne sættes til den marginale skade ved udledningen.

Hvis man ikke kan måle udledningen direkte, må man anvende en række overordnede mål som god tilstand, mangfoldighed i dyreliv eller stop for forværring af en tilstand.

Herefter må mål og virkemidler fastlægges efter syv styringsprincipper.

Målene, som man forfølger:

- Skal være målrettede – altså påvirke det, man ønsker at begrænse direkte – eller meget tydeligt – indirekte.
- Skal være rimelige i forhold til miljøskaden.
- Tage højde for samspil med andre mål og miljøpåvirkninger.
- Håndtere usikkerhed på en hensigtsmæssig måde.
- Være konkrete og have en klar tidshorisont.
- Modsvare problemets geografiske udstrækning.
- Give størst mulig fleksibilitet i valget af virkemidler.

Stort set ingen af disse krav er i dag opfyldt i forhold til reguleringen af kvælstofudledningen fra dansk landbrug.

Der er stor tvivl om, hvorvidt regulering af tilførslen til jorden påvirker udledningen direkte.

Det er svært at se dimensionerne mellem reguleringen og resultatet, når der til stadighed sås tvivl om den faktiske effekt på havmiljøet og på vandløbene af den nuværende regulering.

Den nuværende regulering af dansk landbrug

I dag reguleres landbrug hovedsagligt ud fra regler om tilførsel af gødning til de dyrkede arealer.

Der er regler for, hvor meget gødning der må tilføres både i form af husdyrgødning og kunstgødning.

Reglerne er meget detaljerede, hvilket man kan forsikre sig om ved blot at se på den generelle regulering af landbrugets gødningsanvendelse:

Opbevaringskapacitet, udbringning af husdyrgødning, harmoniregler om sammenhæng mellem husdyrhold og tilførslen af gødning årligt pr. hektar, gødningsplaner, gødningsregnskaber og normer for gødningstilførsler i forhold til den enkelte afgrødetype samt krav om minimumsudnyttelse af husdyrgødning og om grønne marker og efter-afgrøder.

Nuværende regulering har spillet fallit

Den nuværende reguleringsform har spillet fallit.

Den opnår ikke det, den skal.

Den virker ikke på den måde, som de miljøøkonomiske vismænd foreskriver og reguleringsforskerne anbefaler.

Den har en forkert fordeling af omkostningerne ved reguleringen, da den tilfældigt rammer de landmænd, der gerne vil have et stort husdyrhold og gerne vil dyrke deres jord intensivt, uden at disse omkostninger kan påvises at have en direkte effekt på udledningen.

Reguleringen er i forhold til de overordnede principper for regulering af miljøforhold ikke målrettet – den reducerer ikke kvælstofindholdet i vandløbene.

Den er ikke rimelig i forhold til miljøskaden, da skaden ikke forbedres, men de regulerede påføres meget store omkostninger til ingen nytte.

Den håndterer ikke usikkerheder om udledning på en hensigtsmæssig måde, da der anvendes modelberegninger, der i tilfældet fosfor er påvist at være helt forkerte og må være det samme for kvælstof, da modeffekterne udebliver.

Den er heller ikke fleksibel i valget af virkemidler. Det er tilførslen, der påvirkes.

Det ville svare til, at vi regulerede anvendelsen af brændselstyper i kraftværker frem for udledningen af CO₂ og andre skadelige stoffer.

Scenarie 1

Dansk landbrug som vækstgenerator

Solen skinner, fuglene synger, og der er så grønt herude på landet.

Vi er i 2020 og de seneste 7-8 år har der været en stor omvæltningsperiode for dansk landbrug.

Glemte er fortidens stramme økonomi og krise, glemt er de meget detaljerede markplaner, gødningsplaner, rammer for efterafgrøder, harmonikrav og detaljerede opgørelse af antallet af husdyr og dyreenheder på givne arealer.

Ansøgninger om gødningstilladelser til brødhvede er også fortid.

Reguleringen af dansk landbrug er total omlagt igennem disse år.

Fra at måle tilførslen til markerne og husdyrtrykket på arealerne er vi i dag gået over til at behandle landbruget som alle andre produktionsvirksomheder.

Vi måler dets effekt på miljøet direkte ved at måle udledningen fra de enkelte landbrug.

Dette er blevet muligt gennem den nye teknologi, der blev udviklet frem til 2011, og de forbedringer, der siden er kommet til.

I dag kan landmændene faktisk overvåge deres små vandløb og dræn direkte og også online med helt aktuelle her og nu målinger.

Sammenfatning af potentialet:

- Planteproduktionen er øget med 30 %
- Den animalske produktion er vokset med 30 %
- Landbrugseksporten er steget med 42 mia. kr.
- Nettooverskuddet ved landbrugseksporten er steget med 30 mia.kr.
- Samfundsøkonomien er vokset med 45 mia. kr.
- Elproduktionen på marker og avlsbygninger bidrager med 35 mia. kr.
- 30.000 nye job er blevet skabt

Scenarie 2

Fortsat regulering

Danmark var engang et landbrugsland. Solen skinner, fuglene synger endnu, og der er stadig grønt herude på landet i 2020.

Men landbruget er blevet mindre. I 2013 forsvandt 50.000 hektarer til randzoner.

I 2015 blev der indført braklægninger af 100.000 hektarer i forbindelse med endnu en vandmiljøplan, og skovrejsninger accelererede i løbet af årene 2015 til 2019, så der er rejst 100.000 ekstra hektarer skov i dag, og vi er nu efterhånden ved at nå op på det ønskede skovniveau i Danmark.

Skovrejsningen skete med henvisning til biodiversiteten og de nyere resultater, der tydede på en klar sammenhæng mellem skovarealerne og mængden af arter.

Samtidig forsvandt 1 % af landbrugsjorden til byudvikling, nye vejanlæg og nye anlæg af anden infrastruktur.

Alt i alt en reduktion af det dyrkbare areal på 11 % i løbet af en kort årrække.

Det reducerede naturligvis produktionen.

	Antal 2020	Antal 2010	
Vækst (- fald)			
Indvejet mælk mio. kg	4.200	4.825	-13 %
Slagtesvin	16,5 mio. 1	9,8 mio.	- 17 %
Smågrise eksport	7,3 mio.	8,3 mio.	- 12 %
Minkskind	20 mio.	20 mio.	0 %

Samlet er der tale om en tilbagegang produktionsmæssigt, som er ganske betydelig set over den korte årrække, det har taget at nå hertil.

Dansk landbrugs bidrag til samfundsøkonomien er faldet med omkring 15 % og det er tilsyneladende kun minkproduktionen, der har opretholdt det tidligere niveau.

Da det er lykkedes landbruget og fødevareindustrien at øge indtjeningen pr. kilo landbrugsprodukter, er faldet i indtjening til landet ikke helt så stort som det mængdemæssige fald, så alt i alt har vi kun mistet 10 mia. kroner i eksportindtægter og et fald i beskæftigelse inden for landbrug og fødevareindustrien på ca. 10.000 job.

Det ses ofte som et godt bevis på, at det øgede regulering ikke har været så stor en katastrofe, som mange påstod under den offentlige debat i forbindelse med Natur- og Landbrugskommissionens arbejde fra 2012 til 2013.

Men også her findes der enkelte kritiske røster, der taler om det egentlige potentiale for produktion i landbruget.

Læs hele rapporten fra [Det Miljøøkonomiske Råd, marts 2012, 459 sider pdf](#)

<http://www.dors.dk/files/media/rapporter/2012/m12/m12.pdf>